

“A La Principal hem fet una bona renovació d’edat i mental”

Dirigeix des de fa tres dècades La Principal de la Bisbal, una de cobles orquestra més antigues i més sol·licitades del país

“Musicalment he tingut experiències de tot tipus”, diu aquest compositor i arranador, amb una llarga carrera docent

Francesc Cassú, nascut a Girona fa 58 anys, és des dels 26 el director de tota una institució musical del país, La Principal de la Bisbal, fundada el 1888 i escollida el 1932 com a cobla oficial de la Generalitat. Fill de Josep Cassú (1941), exdirector de La Principal, en Francesc ha desenvolupat una important carrera compositiva i docent.

Suposo que l’entorn familiar el va predisposar a ser músic. Sí, per a mi era un entorn molt natural. Quan vivíem a Bordils, d’on són els meus pares i on vaig viure els meus primers anys, hi teníem el quarto del piano, que en dèiem, i de fet quan a mi em castigaven m’enviaven al quarto del piano [riu]. I després, quan vam venir a viure a Girona, vaig entrar al conservatori, als 7 o 8 anys, i també això va ser molt natural. Era com una activitat extraescolar, però m’hi passava moltes hores. Però ni em sentia obligat a fer-ho ni tampoc és que m’ho passés extraordinàriament bé, simplement era com una continuació de l’escola. També és veritat que vaig tenir un mestre excel·lent, que era Josep Viader. I a més a més, jo li devia agradar, entenc, perquè ell em va tenir durant cinc anys seguits, cosa que no era gens habitual. Era un mestre duríssim però, a la vegada, boníssim. És a dir, ell destil·lava música per tots costats. Havia sigut el mestre del meu pare també. Perquè en Viader havia estat mestre a Bordils, i aquí va començar la coneixença amb la meva família. I al seu costat jo anava evolucionant, però sense que jo tingués un sentit de vocació, de dir “Jo seré músic”. No tenia un pla B? És que ni m’ho plantejava, amb 12, 13 o 14 anys. Després, amb 15 anys, jo tocava el piano, m’agradava i feia les meves coses. Amb 15 anys feia classe, fins i tot feia suplències al conservatori, substituint el mateix Viader. I hi havia una gent més gran que jo que tenien un conjunt de ball i em van dir que els havia fallat el pianista i que si volia anar amb ells a fer festes majors, i a mi se’m va obrir tot un món. El grup es deia Novae i tocàvem molt sovint. I amb 15 anys no tenia problemes per tocar en alguns llocs? No. És que estem parlant de principi dels anys vuitanta. Jo no tenia cap tipus de contracte i ho cobrava tot en negre, era molt diferent d’ara. Però va ser llavors quan realment se’m va enganxar aquest ofici. El que jo trobava molt dur era el que feia el meu pare, això d’anar amb una orquestra, fer sardanes, concert i ball, tocar matí, tarda i nit, fer molts i molts quilòmetres... Jo, al meu pare, al juliol i a l’agost no el veia, de petit. Amb la meva mare s’escrivien cartes quan ell estava de gira, perquè el meu pare podia estar 40 dies fora de casa. A més, en aquella època, no hi havia ni eix transversal, i per anar a Lleida havies de travessar Barcelona i fer vuit hores de viatge en autobús. I jo pensava: “Ui, mare de Déu, quin ofici...” Tenia molt clar que no volia fer la feina del meu pare, i és el que he acabat fent. Però d’una manera diferent. Això sí, també perquè ell era director músic, era instrumentista. Ell va estar tretze anys a La Principal, però ja venia d’altres orquestres. Havia estat uns deu anys als Montgrins. Vostè ja fa més de 30 anys que és al capdavant de La Principal. Jo soc el director musical i, per tant, el responsable artístic de tot el que fa l’orquestra. Però, a poquet a poquet, vaig aconseguir deixar de fer determinades coses que dintre de la meva feina se’m feien feixugues. La Principal de la Bisbal és una cobla orquestra de festa major. Això vol dir que, com a cobla, toquem sardanes, fem concerts de sardanes, fem aplecs, fem audicions, gravem discos, ens integrem dins d’una simfònica i formem la Simfònica de Cobla i Corda de Catalunya (SCCC), tot això. Però després, com a orquestra, essencialment fem festes majors. I dintre de la festa major, què fem? Toquem sardanes, fem el concert i fem el ball a la nit. Jo el ball ja fa molts anys que el vaig deixar de fer com a pianista, deu fer gairebé vint anys. Això em va donar més qualitat de vida i més força mental per aguantar, perquè el vaixell és molt gran. També és veritat que em vaig convertir en un bitxo raro, perquè era la primera vegada que passava, no a La Principal sinó en

general, que hi hagués aquest tipus d'especialització en la feina de música. Jo vaig agrair en el seu moment que m'ho deixessin fer i que tot plegat no provoqués cap tipus de daltabaix, ni de bon tros. Ara fa un parell d'anys he deixat de fer les festes majors i ja només pujo a aquells escenaris en què la tasca de direcció és imprescindible: concerts de cobla, els concerts de la SCCC... Com funciona La Principal? Som una plantilla de 12 músics. Aquests 12 músics som, en certa manera, propietaris de la patent La Principal de la Bisbal. No som ni empresa, som simplement una cooperativa, on nosaltres el que fem quan hi entrem és adquirir una part d'aquesta patent. I el que marxa ven la seva part al que entra. A més, tenim altres músics col·laboradors, entre ells la plantilla de cantants, i l'equip tècnic i de muntatge. Podem arribar a moure unes 24 persones. Aquest estiu, La Principal té actuacions gairebé cada dia. Sí, i comencen el ball a les 12 de la nit. Acabaran a les 4 i arribaran a casa seva a les 7 del matí. En fi, és la feina, no? És com un metge que té guàrdia a la nit. Però suposo que, amb l'edat, se'm va fer molt pesat voltar per tot Catalunya amb aquest ritme. I això que ara rarament els músics ens quedem a dormir fora de casa, encara que tinguem bolo a Puigcerdà o a Andorra. Però quan haig d'anar a substituir un músic, per malaltia o el que sigui, em fa molta mandra. És com tornar enrere, i sempre he intentat no tornar enrere. Fa docència, compon, fa arranjaments... S'ha diversificat? Saps què passa? Que la feina de músic et porta a aquesta diversificació si no et centres només en la docència. També és una qüestió de caràcter: jo soc tastaolletes i em considero molt eclèctic. Si haig de fer un arranjament per a un grup de rumba o de qualsevol altre estil, el faré i no em cauran els anells. Accepto tot allò que em serveixi per enriquir-me a títol personal i creatiu. He fet coses molt diferents, des d'un disc de jazz a combinacions de la cobla amb molts altres estils, i m'he nodrit una mica de tot plegat. A mi em preguntes per un tipus de música i potser no seré un especialista en aquest estil en concret, però sabré una mica de què parlo, perquè musicalment he tingut experiències de tot tipus. Evidentment la Bisbal és un monstre que et fa tenir contactes amb coses molt diverses, però pel meu compte també he intentat tenir una certa vida professional que no fos estrictament la vinculada a l'orquestra. Quan va entrar a dirigir la Bisbal, amb 26 anys, alguns dels músics li devien doblar l'edat. No solament això, sinó que molts músics m'havien tingut a la falda. Des de petit, ja amb 4 o 5 anys, voltava pels assajos de l'orquestra i, una mica més gran, hi vaig aprendre moltes coses. A més, jo al meu pare no el vaig substituir, perquè va haver-hi un altre director entre ell i jo, que va estar-hi només dos anys i no va funcionar. I aleshores van venir a buscar-me. I va ser una decisió força arriscada, és clar, perquè jo ja havia destacat una mica en el món de la cobla, havia guanyat alguns concursos i m'havien vist actuant com a pianista amb l'orquestra Aquarel·la, però era molt jove. El meu pare va plegar als 50 anys perquè estava cansat i havia tingut problemes amb dos o tres músics, que jo em vaig trobar després, i va ser una situació una mica delicada. Però al cap de tres anys vam aconseguir fer-los fora i les aigües es van calmar. Els músics que els van substituir eren més de la meua quinta i vam iniciar un procés de rejuveniment de la cobla. Ha canviat molt, en els últims anys, la tipologia dels músics? Molt. El músic d'abans pujava a l'escenari amb 13 o 14 anys, i si no sabia tocar gaire, era igual, ja aniria aprenent sobre la marxa. No tenia estudis, ni titulació per descomptat, ni pràcticament cultura emocional. Ara la tipologia de músic, gràcies a Déu, és molt millor. El problema fins als anys setanta i vuitanta era que les cobles tenien una edat mitjana molt alta. En canvi, ara és pràcticament al revés: gairebé tots són nanos de 20 a 25 anys, per sort. Per contra, costa trobar músics joves disposats a fer tot el paquet de la festa major: les sardanes, el concert, el ball... Han fet una carrera a l'Esmuc o al Liceu i estan molt ben preparats, però la majoria veuen la cobla com una sortida més, per dedicar-hi una part de la seva vida i poder tocar altres tipus de música amb gent diversa. Dedicar-se completament a la cobla orquestra pot ser dur i, a més, els comporta una especialització que no desitgen. La cobla ha guanyat prestigi en els últims anys. Per què? Evidentment, per la millora de la formació dels músics, però també perquè els luthiers treballen bé i els nostres instruments estan ara perfectament afinats, com qualsevol altre. Així com abans el músic que volia estar afinat era el bitxo raro, ara és al revés. S'ha millorat molt. En tots els aspectes? No. En el nostre món, encara ara, tenim un dèficit enorme, que és que no tenim partitures, sobretot les de direcció, perquè molts autors només feien partícels amb les parts corresponents als diferents instruments. Treballem sovint a partir de fotocòpies dels originals o de còpies fetes per nosaltres. Si jo busco una partitura de Vistes al mar de Toldrà, que és una obra per a orquestra simfònica, és molt probable que la trobi fins i tot a internet. Però si jo busco una sardana de Toldrà, no la trobaré. Hauré de mirar primer on es guarda el seu fons, i si és a la Biblioteca Nacional, trucaré allà per preguntar si tenen

aquesta sardana i sol·licitar que me n'enviïn una còpia. Com es pot resoldre això? Com que no hi ha editorials que ho facin, som 7 o 8 malalts que introduïm les partitelles a l'ordinador i en traiem la partitura. Aquest és un dels serveis que vull oferir a través del meu web, que aviat sortirà i que també vull que serveixi com una eina per a la revisió de coses que no estan bé. Fins a quin punt és única la Simfònica de Cobla i Corda? La cobla ja és única al món, i si la sumes a una simfònica, encara és més única, perquè, a més a més, creem un so nou. Després de quinze anys treballant-hi, l'Adrià Barbosa i jo, que som els dos arranjadors de la SCCC, n'estem traient molt de partit. És una orquestra inèdita i, per tant, tot el que toca s'ha d'escriure expressament per a ella. Tenim la sort de tenir al darrere la Fundació Metalquímia, de la família Lagares, perquè són uns grans mecenes i els encanta la música. I els ho intentem compensar amb la força dels nanos: els de la Jove Orquestra de les Comarques Gironines i també els de La Principal de la Bisbal, perquè ara tenim gent de 20 anys i la mitjana d'edat és de 32 o 33 anys, si no fos per mi, que els tiro la mitjana per terra [riu]. Hem fet una bona renovació, tant d'edat com mental. Hi ha renovació en el públic? Sí, sempre hi ha renovació, a pesar que fa anys que sento la mateixa frase: "Quan es morin aquests, ja no quedarà ningú." El que no podem pretendre és que en una ballada de sardanes o un aplec hi hagi molta gent de vint anys, igual que si vas a [la discoteca] Millennium difícilment hi trobaràs gent de més de 60. Cada història té el seu públic. A la festa major tenim un públic més heterogeni, també perquè hem intentat renovar el nostre repertori. El nostre públic és gran? Doncs ja està, ho acceptem i no cal esquinçar-se les vestidures. El 'Coti x coti' pot ajudar a renovar el públic de la sardana? Pot fer-ho, com la Dharma en el seu moment, però s'han de transmetre bé les coses: el Coti x coti no és una sardana, encara que hi ha gent que s'ho pensi, és una cançó amb un arranament que li dona aquest joc. S'han d'explicar bé les coses. Igual que és erroni parlar de "cobla de sardanes", que em fa molta ràbia, perquè això voldria dir que la cobla només toca sardanes o que les sardanes només poden ser tocades per una cobla. La cobla és una orquestra que té un nombre concret de components i un tipus determinat d'instruments, i pot tocar qualsevol tipus de música: jazz, flamenc, rumba, sardanes..., qualsevol tipus de música. I la sardana és un gènere musical que té unes característiques concretes, molt clares i molt poques, i pot ser interpretat per una coral, una orquestra simfònica, una cobla o una altra formació. "Música de cobla" és un concepte més exacte, perquè es refereix a la música que interpreta la cobla i que, més que un gènere en si, és una multiplicitat de gèneres. És com si diguessis música d'orquestra, però una simfònica pot tocar qualsevol cosa.

Publicat a:

-El Punt Avui. Girona 03-08-2024, Pàgina 2

-El Punt Avui. Nacional 03-08-2024, Pàgina 2

Font del document:

<http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/2444697-a-la-principal-hem-fet-una-bona-renovacio-d-edat-i-mental.html>